

VORMSI ÕORMSÖ

Muudatused Vormsi laeva sõiduplaanis

KÜLLI AKKERMANN
AS Kihnu Veeteed

Reedest, 1. veebruarist alates muutub reisiparvlaeva sõiduplaan Vormsi liinil. Täpsema sõiduplaaniga saab tutvuda AS Kihnu Veeteede veebilehel.

Päeva esimene väljumine Sviby poolt ja viimane väljumine Rohuküla poolt on planeeritud seoses vähese sõidunõudlusega teostada asenduslaevaga, mis on mahutavusest väiksem. Asenduslaev võimaldab laeval ööbida Vormsi pool ja alustada väljumistega Vormsi poolt ning asenduslaevaga suudame eeldatavasti tagada tavapärase ülesõidu ajalise kestvuse ka raskemate jääoludega.

Hea vormsilane! Kuna asenduslaev on väiksem, siis võimalikult täpse sõidunõudluse teadmiseks palume sõidukite kohad laevale broneerida, sest vaid siis on meil võimalik paindlikult reise lisada või suuremat põhilaeva kasutada!

Jäättee algus. Foto: Meeme Veisson

Jäättee mandrile avatud

RIINA KAABEL,
toimetaja

22. jaanuaril avati ametlik jäätee Vormsi ja mandri vahel. Taas on vormsilastel hea võimalus väiksema ajakuluga oma toimetused suurel maal korda saada.

Ootame seda sündmust igal aastal juba esimestest külmadest alates ja püüame ennustada kas ikka tuleb jää-

tee ja millal ta lahti läheb. Adrenaliiniotsijad käivad juba ammu enne trassi avamist oma mõõtmisi tegemas ja katsetamas, kas juba varsti saab ning teeved esimesed sõidudki oma vastutusel.

See talvete, mis meile on igapäevane ja täiesti tavaline nähtus on niisugune eksootika, mida käiakse mujalt maailmastki vaatamas, uudistamas ja pildistamas. On käinud aja-

kirjanikud Austraaliast, Ameerikast, rääkimata lähematest naabritest.

Jäätteid on kahe otsaga asi. Maksavad palju ja nõuavad igapäevast hoolt, lisaks peidavad endas ka tavateedest erinevaid ohtusid. Samal ajal on jäätteid aastasadade pikkuse traditsiooniga ja Lääne-Eesti eriliseks tunnusemärgiks, ilma milleta üks õige talv polegi talv.

Vallavanema veerg

URMAS PAU

Haridus on iga inimese, valla ja riigi arengu peamine ressurss. Haridust ei saa jõuga anda ei kodu ega kool. Haridust ei saa võtta, osta, müüa ega vahetada; haritaks saab üksnes ise kujuneda. Kool loob keskkonna, kus on võimalik kujuneda haritud inimeseks, annab selleks suunad ja võimalused. Kui gümnaasiumil mandril on oma roll inimese valmistumisel ülikooli minekuks ja niiõelda ellu astumiseks, siis Vormsi kool peab suutma täita seda rolli juba põhikooli lõpetanu jaoks, kelle edasiõppimise võimalused on ainult mandril ja see niiõelda ellu astumine toimub kolm aastat varem. Just seetõttu on Vormsi koolil täita meie laste arengus väga oluline roll!

Kirjutasin eelpool toodud read 2011. aasta oktoobri ajalehe veerus. Täna tagasi vaadates ei ole selles osas midagi muutunud ja kõik kehtib endiselt, veelgi enam, tegelikult kehtivad need read ka tulevikku vaadates loodetavasti veel väga kaua.

Pakkusin tookord välja ka omapoolse Vormsi kooli visiooni ja on hea tõdeda, et see langeb oma olemuselt üsna täpselt kokku tänase koolipere poolt väljapakutuga. Kool on võtnud väga aktiivselt käsile arengukava ja õppekava koostamise ning õpetajad ja direktor panustavad sellesse tõsiselt ning tõenäoliselt väga palju ka isiklikku aega. Uue koolijuhi vedamisel on korraldatud kaks arutelu ning loodud laiemaks kaasamiseks lausa eraldi veebikeskkond — Vormsi Lasteaed Põhikooli arenguveeb. Kogu protsess, mida oleme siin püüdnud vedada liikuma juba aastaid on ühtäkki saanud sisse hea hoo ja meil on täna võimalik edasiseks osalemiseks juba toetuda arengukava ja õppekava valminud toorikutele.

Juba 2009. aastal püüdsin leida Vormsi koolile Eestist tugevat partnerit mõne nn eliitkooli näol. Arutlesin mitmeid kordi RAM kooli omaniku ja Audentese kooli juhiga sel teemal ja 2010. aasta alguses käisin esimest korda kohtumas Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumi juhiga. Täna on hea meel tõdeda, et ka sellel teel on asjad hakanud vaikselt liikuma ja astunud on esimesed sammud tihedamaks koostööks Vanalinna Hariduskollegiumiga.

Kõik on justkui hästi: Eestis muretsetakse koolide tuleviku ja kestma jäämise pärast ning liikvel on haridusreformi koll; meid kaitseb siin veidi Väikesaarte seadus, koolis on olemas õpilased ja õpetajad, käib koostöö teiste koolidega, ka rahaliselt oleme suutnud kooli hoida ning ka arendada, lapsed saavad käia ekskursioonidel ja trennides/huviringides.

Viimasel kooli arengukava koosolekul osales 15 inimest, nendest 11 olid õpetajad ja direktor ning ülejäänud neljast kaks on hoolekogu liikmed, mina vallavanem ning ainult üks osaleja, kes ei ole otsest seotud kooli ega vallaga ja ei ole ka lapsevanem. Kooli arengukava koosolekul ei osalenud mitte ühtegi lapsevanemat, kes ei ole õpetaja või hoolekogu liige! Kooli arenguveebis mõtlevad kaasa õpetajad ja Elle (kes oligi see koosolekul osalenud neutraalne osaleja) Aitäh Elle!

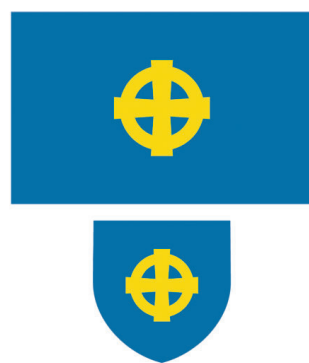
Vormsi koolil on täita meie laste arengus väga oluline roll ja kooli võimekus selle rolli täitmisel on meie enda teha ning peab olema oluline eeskätt laste vanemate jaoks. Hea lapsevanem, kutsun sind osalema aktiivselt meie kooli arengu- ja õppekava koostamisel ja toetama kooli, et sinu lapsed saaksid siit mujale õppima asudes kaasa just sellise kogemuste ning oskuste pagasi nagu sa ise tahad/arvad neil vaja olevat.

Vallavalitsuse ja Volikogu tegemistest

- Lumesaha ostmiseks sai ettevõtlustoetust ja lumetõrjet teeb valla teedel järgmised viis aastat Vormsi Teenused OÜ. Otsustati vaadata üle 2010 kuni 2012 eraldatud ettevõtlustoetused. Vallavalitsus läheb kõigile toetust saanud ettevõtjatele külla, et kohapeal üle vaadata soetatud seadmed, vestelda ettevõtjatega ja saada ülevaade, kuidas eraldatud toetused on oma eesmärgi täitnud.
- Võeti vastu Kersleti küla Stoase kinnistu jagamise otsus ning anti välja Rumpo küla Joansi talu saunamaja ja aiamaa kasutusload. Otsustati maksta ravimitoetust ja ühekordseid sotsiaaltoetusi abivajajatele.
- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse nõudmisel tunnistati riigihange «Vormsi saarel automaattankla ehitustööde teostamine» nurjunuks ning otsustati kuulutada välja uus liihange nii operaatori leidmiseks kui ka ehitustööde teostamiseks.

- Vallavalitsus otsustas kutsuda puulaevaselts Vikan esindajad vallavalitsuse istungile, et arutada koostöövõimalusi.
- Vallaelanike suvise öörahu rikkumisega seotud avaldusega seoses arutati keh-tiva avaliku korra eeskirja muutmise ja täpsustamise vajadust ning otsustati enne turismihooaja algust eeskiri põhjalikult üle vaadata. Vormsi valla avaliku korra eeskirja muutmine võetakse valitsuse päevakorda veel jaanuaris.
- Eelarve arutelu teemadeks olid: valla ametiautod, töötajate palgad, kiieplatsi tualettide korrastamine, lumelükkamise rahade kasutamine, vallaelanike õn-nitlemine, külade interneti-ühenduse võimalused, Hullo prügimaja kasutamise võimaluste parandamine. Vallavalitsus esitab volikogule esimeseks lugemiseks 2013. aasta eelarve.
- Volikogu otsustas taotleda munitsipaalomandisse Hul-

- lo külas asuva Vainu maa-üksuse. Tegemist on väga väikese maaüksusega, kus asub salvkaev, mida kasutavad Pedaja, Ploomi ja Uus-Pooli talud.
- Alates käesolevast aastast avaldatakse kõik volikogu ja valitsuse poolt vastuvõetud üldaktid Riigi Teatajas. Võeti vastu Vormsi valla põhimääruse parandatud ja täiendatud viies redaktsioon, mida saab vaadata Riigi Teataja lehelt. Suurimaks muudatuseks oli Vormsi valla vapi ja lipu ning nende kasutamise korra kehtestamine. Vormsi vallal on nüüd oma lipp ja vapp, mille põhivärvid on sarnased rootsi lipu värvidele ja viitavad saare põlisele rannarootsi alale. Rõngasrist sinisel taustal sümboliseerib päikselist ja puhta loodusega saart mere keskel. Lisaks on Vormsi saarel säilinud maailma suurim rõngasristide kogum. Rõngasristi näol on tegu päikesemärgi ja saare kaitse-sümboliga.

Vastuvõetud lipu ja vapi kavand oli vallavalitsuse poolt korraldatud hääletuse kindel võitja.

- 2012. aasta majandusaasta auditeerijaks määrati AMC Audit OÜ vannutatud audiitor Merike Kiisk ja hariduse- ja sotsiaalkomisjoni uueks aseesimeheks valiti Heily Piip.
- Vormsi valla arengukava tegevuskava muutmise, eelarve strateegia ja eelarve arutelu jätkatakse järgmisel istungil.

Koolitus «Tervis läbi teadmiste ja teadlikkuse»

ELLE PALMPUU

Novembri algul kogunes paarkümmend naist koolituskeskusesse kuulama lastearesti Viigi Viili koolitust.

Meie tervist ja heaolu mõjutab eelkõige eluviis. See on mõtlemine, ellu suhtumine, hingamine, toitumine ja liikumine.

Saime lühiülevaate inimliikumise mehhaanikast, närviimpulsside ja lihaste liikumisest kehas. Meie keha ei valeta, vaid mäletab kõike meiega tegelikult juhtunut.

Läbi praktiliste harjutuste õppisime emotsionaalse vabaduse tehnikat, mida rakendades saame ise stressi maandada. Sellel koolitusel õpitud oskused on rakendatavad igas eluvaldkonnas, olgu siis tegu isiklike suhete või tööalaste probleemidega.

Teisel päeval oli soovijatel võimalus saada individuaalset konsultatsiooni. Koolitaja oskab inimese kehalt küsida, millal ja millest on probleemid alguse saanud.

Koolitus oli hariv, põnev ja kohati ka uskumatu. Tagasiside on olnud väga positiivne. Kaasa saadud koolitusmaterjalid võimaldavad kodus lihtsate harjutustega eemaldada negatiivseid kogemusi. Õnnestumised pole lihtsalt juhused, vaid selleni viivad üksteisele järgnevad, loogilised mõtlemis-, rääkimis- ja tegutsemismustrid. Soovitav on oma soovid täpselt sõnastada ja unistada hästi suurelt. Edu on meie endi kättes.

Selleks on kasulik meeles pidada järgmist:

- Teada, mida soovid ja omada selget ettekujutust soovitud tulemusest igas olukorras.
- Olla tähelepanelik ja hoida oma meeled avatud märkamaks, et liigute tulemuse suunas.
- Omada piisavalt paindlikkust, et vajadusel sujuvalt muuta oma tegevusi kuni eesmärgi saavutamiseni.
- Igal meie sõnal on suur jõud. Tasub hoolega mõelda, mida, kuidas ja kellele öelda. Häid sõnu ei ole kunagi liiga palju.
- Et olla edukas ja õnnelik on oluline pidevalt täiendada oma teadmisi ja neid kasutada.

Täname Vormsi Rahvatantsu rühma koolituse korraldamise ja Vormsi Vallavalitsust toetamise eest. Loodame, et selliseid üritusi toimub veel ja ootame ikka rohket osavõttu, sest teadmisi ei ole kunagi liiga palju.

Harmooniat ja suuri unistusi!

On veel viimane aeg vaadata korra tagasi ja meenutada kaunist jõuluaega

MEENUTUSED VAHENDAS
TOIVO TOMINGAS

*Jõulud 90 aastat tagasi.
Meenutab Katarina
Hammerman*

See on kena aeg, kui ühed jõulud on möödas ja teised tulemata. Siis on aega mõelda ja meenutada, kuidas see siis oli ja kuidas üldse jõulupühi tähistati.

Ja neid pühadekordi pole mitte vähe olnud.

Meenutan erilisena neid hetki, kui läksime emaga Ahlkvisti poodi jõlueelseid sisseoste tegema. Seal oli suuri, pikki jõulukompvekke, pildid peal, kringleid, küpsiseid, väiksemaid komme, mida müüdi tuutudes ja rosinaid, mida ema kodusaiades sisse küpsetas. Ja muidugi oli poes igasugust muudki kaupa. Ahlkvisti proua andis mulle alati siis tuutukese rosinaid kauba peale.

Jõululaupäeval sai kuusk jala alla, toodi tuppa ja ehti ära. Isa pani alati kuuse otsa

punapõsiseid õunu ja «kuld-pähkleid». Need olid suurte ploomidega ühte mõõtu, kuldseks värvitud kuusekaunistused. Kõige lõpuks, kui kuusk oli ehitatud ja küünladki peal, tõi ema välja «inglijuuksed» ja laotas need okstele laiali. Mina aga keksisin rõõmsalt toas ringi ja hõiskasin: «Nüüd on jõulud tulnud, nüüd on jõulud käes!»

Kui me siis punetavil põsil saunast tulime, oleks otsekui pühalikku kiirgust tuba täis olnud. Jõululaud oli kaetud. Ema vaatas üle, et ikka kõik oleks hakkamas: sinki ja vorsti meie oma lauda notsust, haput leiba ja peenleiba ja rosinaisaia. Võitoots, piimapütt ja pudrukauhid. Mulle meeldis eriti võipiim ehk pett. Mõnel pool pandi võid pudrule silmaks, aga meil käis või leiva peal. Ja koduõlu oli ka alati jõululaul.

Aga enne sööki oli kombeks laua ääres mõni laul ka laulda. Mäletan ridu: «Sitt ner vid min maltid och dela min bröd...» (Istu mu kõrvale ja saa osa mu leivast...) või:

«Daglig bröd giv oss, o Fader...» (Meie igapäevast leiba anna meile, Isa...) Oli mitmeid muidki laule. Sel moel oli nüüd ka Jeesus meie lauda palutud.

Kui saime sõonuks, luges isa jõluevangeliumi ja laulsime jällegi. «Üks roosike on tõusnud...» ja teisigi jõululaulu. Ja siis tuli ema kingitustega. Ega neil aegadel just palju kingitusi saadud. Kõik ikka vajalikud asjad, mis pidid kauemaks kestma. Aga ei mingeid jõuluvanasid. Jõuluvanaid siis veel lapsi hirmutamas ei käinud. Mul on koolis olnud lapsi, kes lausa kartsid jõule. Ja nendega rääkides olengi teada saanud, et nad on väikesest peast jõuluvana poolt ära hirmutatud.

Ja meenub, kui tore oli minna pühapäevakooli jõulupeole. Seal oli suur kuusk, täis jõulukraami. Lapsed istusid kuuse ümber ja koos laulsime jõululaule. Eks need olnud ikka needsamad, mis tänapäevalgi: «Üks roosike on tõusnud, Püha õo, Oh sa õnnistav jne.»

Ja siis lugesime luuletusi

ja vastasime õpetaja küsimustele.

Olin juba piibliklassis, kui ükskord lugesin küünlast, mille on Jumal meis südanud ja mis peab teistelegi valgust jagama.

Ja siis mõtlesin, kuidas minuküünal võiks oma ülesannet täita?

Aeg läks ja siis hakkas õpetaja kuuse pealt ehteks pandut maha võtma ja meile, lastele, kinkima. Igaüks sai midagi. Ka kõige väiksemad ja kõik olid rõõmsad ja rahul.

K. Hammerman on vist

Jõulud vanas tares
Foto: Google

Kärslätist pärit. Õppis Rootsis ja tuli õpetajana tagasi. Oli Hosby külakooli õpetaja umbes 1928–1935.

Ahlkvisti pood, millest juttu, tegutseb veel tänagi. Praegune Hullo kauplus.

«Tooge oma pesumasin ise tagasi» ehk näited tarbijate õiguste piiramisest

TARBIJAKAITSEAMET

Ilmselt igaüks meist oskab sisseoste tehes küsida müüjalt, kui pikk on ostetud kauba garantii. Vähem on aga teada fakt, et olenemata kaupmehe pakutavast garantiist on igal ostjal tegelikult õigus esitada puuduse ilmnemisel kauplusele kaebus koguni kahe aasta jooksul.

Selline kaheaastane kaebuse ehk pretensiooni esitamise õigus on kirjas võlaõigusseaduses. Seal on kirjas seegi, et puudusega kauba puhul saab tarbija nõuda toote parandamist või asendamist ning kui see pole võimalik, siis ostusumma tagasimaksmist.

Kuigi need õigused on sätestatud seadusega, leidub Eestis siiski kaupmehi, kes üritavad neid kas teadmatusest või tahtlikult piirata. Näiteid sellisest tegutsemisest on mitmeid.

Tarbijakaitseametile on teada olukorrad, kus kaupmehed üritavad ebakvaliteetsete jalanõude eest pretensiooni esitanud tarbijatele tagastada vaid osa jalatsite väärtusest.

Näiteks, kui ekspertiis selgub, et jalatsitel on tootmisviga, ent samas on ka tarbija eksinud jalatsite hooldusel, rõhuvad kaupmehed sellele, et jalanõude väärtus võrreldes algse hinnaga on langenud ja

teevad ettepaneku kompenseerida vaid jalanõude jääkväärtus. Selleks aga kaupmehel õigust pole – tõestatud tootmisvea puhul on kaupmehel kohustus tarbijale kompenseerida kogu ostusumma, mille kliendiga kokkuleppel võib välja maksta ka kinkekaartides.

Lisaks eksimustele rahaliste kompensatsioonide osas, tuleb palju vaidlusti ette ka pikalt remondis olnud toodetega seoses. Kui kaupleja on puudusega toote remonti saatnud ja parandamisega läheb põhjendamatult kaua aega, on kliendil õigus müügilepingust taganeda ehk raha tagasi saada.

Teada on juhus, kus müüja võttis tarbijalt vastu tootmisdefektiga teleri ja lubas selle parandada. Teler oli remondis mitu nädalat ja tarbija päringu peale, kui kaua veel remondiga aega võib kuluda, andis kaupmees vastuse, et oodata tuleb veel vähemalt kuu.

Tarbija soovis seepeale lepingust taganeda, ent kaupmees polnud nõus raha tagasi maksma. Tegelikult oli tarbijal selles olukorras õigus, sest remondiga oli ületatud nn mõistlikku aega ja tarbijale tekitatud põhjendamatuid ebamugavusi.

Levinud eksimus on seegi, et kaupmees võtab puudusega toote korduvalt parandusse. Korrektne oleks, et kui asja parandamine ei õnnestu asen-

FAKTIKAST

- Kui kaubal või teenusel on ilmnenud puudus, võta kaasa ostu tõendav dokument (tšekk või pangaväljavõte) ja pöördu esmalt suuliselt kaupleja poole.
- Kui suulise kaebuse peale ei reageerita, esita kaebus kirjalikult. Kaebusesse märgi oma nimi, kontaktandmed, kaubal/teenusel esinev puudus ja omapoolne soovitat lahend. Lisa kaebusele ka ostutšeki või pangaväljavõtte koopia.
- Sul on esmalt õigus nõuda asja tasuta parandamist või asendamist, kui see pole võimalik või parandamine ebaõnnestub, saad nõuda ostuhinna alandamist või kogu ostusumma tagastamist.
- Kaupleja peab kaebusele vastama kirjalikult 15 päeva jooksul.
- Kui vastust ei tule, pood keeldub kaebust lahendamist või lahendus ei vasta sinu ootustele, võid pöörduda tarbijakaitseametisse.
- Näpunäited, kuidas esitada kaebust, leiab tarbijakaitseameti veebilehelt www.tarbijakaitseamet.ee või tarbijakaitseameti videokanalist Youtube'is www.youtube.com/tarbijakaitseamet.
- Tarbijakaitseameti nõuandetelefon on 1330 või 6 201 707, e-post info@tarbijakaitseamet.ee, aadress Rahukohtu 2, Tallinn 10130.

NB! Kauba puuduse kõrvaldamisega seotud kulutused nagu posti-, veo-, tööjõu- ja materjalikulu peab tasuma müüja.

datakse toode või antakse tarbijale raha tagasi.

Hiljutisest praktikast on teada situatsioon, kus tarbijal tuli oma uut mobiiltelefoni korduvalt remontida lasta. Inimene küll soovis esimese remondi ebaõnnestumisel telefoni tagasi anda ja ostusumma tagasi saada, kuid kaupmees sellega nõus polnud. Antud juhul eiras kaupmees kliendi soovi tootest loobuda täiesti põhjendamatult.

Ainult esimesel korral, kui tootel defekt tuvastatakse, on

kaupmehel õigus ise valida, kuidas olukorda kõige mõistlikum lahendada on — kas toode parandada, asendada või maksta inimesele raha tagasi. Edaspidi peab kaupleja probleemi lahendamisel arvestama juba tarbija soovidega.

Tihti peale eksitakse ka kauba puuduste kõrvaldamisega seotud kulutuste kompenseerimisel. Kui kaubal on tuvastatud tootmisdefekt, on kaupmees kohustatud tasuma kõik puuduse kõrvaldamisega seotud kulud, sealhulgas

posti-, veo-, tööjõu- ja materjalikulu. Selle reegli vastu eksitakse sageli suurte kodumasinatuhuladega.

Näiteks olukorras, kus tarbija äsjasoetatud pesumasin lakkab töötamast, soovitab müüja selle tagastada kauplusesse. Kui juhtub, et tarbijal puudub selleks võimalus, siis pakub kaupmees välja varianti, et nende remondimees tuleb pesumasinal ise järgi, kui tarbija maksab kinni transpordikulud. Seadusest tulenevalt on kaupmees kohustatud aga veokulu ise tasuma.

Antud teema juures tuleb rõhutada sedagi, et garantii ja pretensiooni esitamise õigus on kaks erinevat asja. Nagu juba märgitud tuleneb pretensiooni esitamise õigus võlaõigusseadusest ja kehtib igal juhul kaks aastat. Garantiid pakuvad kaupmehed aga vabatahtlikult.

Oluline on siinjuures mainida, et kui kaupmees tahab kliendile anda garantiid, peab ta talle pakkuma soodsamaid tingimusi kui kohustab seaduslik kaheaastane kaebuse esitamise õigus. Garantiiga lisanduvateks eelisteks võivad olla näiteks kaebuse esitamise õiguse kestvus rohkem kui kaks aastat, toote parandamise ajaks asendustoote pakkumine jms. Müüja teade, et kuue kuu jooksul võib ostja puuduse tekkimisel kauplusele kaebuse esitada, ei ole garantii, vaid ostja seaduslik õigus.

Vormsi rahvatantsijad Mehhikos

EIDI LEHT

Vormsi rahvatantsurühm alustas oma tegevust 1990. aastal, oi-oi kui ammu, see oli. Rahvatantsurühma esimene ülesastumine oli 1992. Vormsi vallale valla staatus pidulikult üleandmise üritusel. Sellespärast me loemegi 2012. aastat oma juubeliaastaks.

Juubeliaasta raames käisime Eesti Rahvusliku Folkloori nõukogu soovitusel rahvusvahelisel folkloorifestivalil Mehhikos. Esialgu ei suutnud isegi hoomata seda, kui kaugele tegelikult minna kavatsesime. Lennureis kestis kokku umbes 17 tundi, vahepeatusega Amsterdamis.

Kui lõpuks KLM lennukisse istusime, lendasime marsruudil Amsterdam-Mexico City ning vaatasime eesistuja seljatoel paiknevast televiisorist lennutrajektoori ja kilomeetreid, alles siis hakkas kohale jõudma, kui kaugel teisel pool maakera see Mehhiko on.

Kui ookeani kohal turbulentsi piirkonda sattusime ja rihmad paluti kinnitada, siis kippusid igasugused mõtted pähe, et kas me lendame bermuda kolmnurgast ikka piisavalt kaugelt mööda ja kas lennuilm on ikka ka teisel pool maakera sama hea kui oli Amsterdamis.

Aga lennukis oli võimalus ennast ikka vahepeal ka sirutada ning õnneks tuli stjuardess, pakkus iga natukese aja tagant miskit süüa ja veini, nii, et polnudki aega igasuguseid rumalaid muremõtteid mõelda.

Oma «isiklikust televiisorist» sai ka ajaviiteks sobiva filmi valida ja see 9 tundi suhteliselt kitsast istumist ei olnudki kokkuvõttes nii pikk.

Väike mure oli ikka ka, et kas meil ollakse vastas ja kas Mehhikos saab inglise keelega hakkama. Kuid kõik sujus, sõbrad mehhiko festivali plakadiga olid meil vastas ja asusime teele Tulacingosse.

Kuigi meie kohale jõudes oli juba hilisõhtu, et mitte öelda öö, ootas ees meie saabumise puhul kaetud rikkalik pidulaud, mis oli päris euroopalik.

Hotellis, kuhu meid majutati ei osanud keegi inglise keelt, ometi saime suurepäraselt hakkama.

Esimese kokkupuutena võõras kultuuriruumis panime väga imeks, et majutus oli mõeldud kahekaupa ühes voodis, kuid voodid olid tõepoolest suured ja saime kenasti majutatud ning uni oli hea.

Järgmisel hommikul läks kõik ootamatult ladusalt, 8-tunnisest ajavahetusest ei olnud mingit märki ja me valmistusime rongkäiguks.

Rongkäik ja kogu festivali korraldus oli enneolematul tasemel. Loomulikult oled üllatunud, kui terve rongkäigu teekond, ikka mitmed tänavad on «palistatud» Estonia, Estonia hüüdvate ja Eesti lippe lehvitatavate koolilastega. See oli tõeline tippheht, tantsisime oma tantsu ja vahepeal püüdisime ikka lastele «patsu» lüüa. See pani temperamentsed lõunamaalased lausa rõkkama.

Festivalil olid peale meie veel Mehhiko, Tšiili ja Venezuela rühmad

Kontserdid olid korraldatud suurejooneliselt, lavad olid ülisuured ja pealtvaatajaid oli palju.

Eks meil oli vist kõige rohkem uudistamist, sest need lõunamaade tantsud olid ikka väga kiired, temperamentsed ja huvitavad. Lausvaimustust tekitasid Tšiili rühma Rapanui saarelt pärit muusika, tantsud ja tantsuseaded. Teiste rühmade rahvariided olid meie omadest ikka väga erinevad: uhked ja kirevad kuid oli ka üllatusi.

No kujutage ette kui ainult niudevööga ja ülekeha maalilgitud täis mehed ning üsna paljad kanasulgedest tehtud kohalikku materjali imiteerivatesse «kostüümidesse» rietatud naised tantsivad meile täiesti võõrast kuid ülimalt haaravat tantsu.

Tõepoolest nende esituses oli midagi nii ürgset ja tabamatut, et see mõjus täiesti loomulikult ja lausa lummavalt. Mitu tundi peale kontserti kippusime neid viise ikka veel ümismema. Ega seda ei oskagi kirjeldada, seda peab ise nägema.

Venetsueela ja Mehhiko

Vormsi Rahvatantsurühma rahuteemalises kõnes märgiti ära, et kindlasti kord saabub see päev, kus kõik inimesed, pered ja lapsed saavad siin maailmas rahus elada.

tantsud seevastu olid jälle nii ülikiired ja temperamentsed, et alguses oli päris imelik vaadata, kuidas nad oma jalgu üldse nii kiiresti saavad liigutada.

Ja kui huvitavad olid nende rahvariided ja kui põnev muusika.

Muide mehhiko rahvariide juurde kuuluvad muuhulgas ka nende kuulsad väga uhked sombreerod ja pontšod just täpselt nagu filmides nähtud.

Ühesõnaga olime meeldivalt üllatunud ja suures vaimustuses juba esimesel kontserdil. Ja kontserte oli palju, iga päev ikka vähemalt üks kontsert, enamasti siiski kaks. Osalesime mitmel CIOF-i festivalil. Festivalide eesmärk on toetada rahu kogu maailmas.

Vormsi Rahvatantsurühma rahuteemalises kõnes märkisin muuhulgas, et oleme õnnelikud, et tuleme Eestist, kus valitseb rahu, kuid toetame oma mõtetes kõiki, kes sõja tõttu ei saa elada rahulikult oma kodus oma pere keskel ja meie sooviks on, et kord saabuks see päev, kus kõik inimesed, pered ja lapsed saaksid siin maailmas rahus elada.

Me olime Tulacingo festivalil esimesed eestlased ja kõik meie kontserdid võeti vastu sellise vaimustusega nagu oleksime hoopis meie olnud need, kes sellist temperamentset vaatepilti pakkusid.

Ilmselt oli meie täiesti teistsugune rahvamuusika, riided

ja lõunamaalastega võrreldes rahulikud tantsud hoopis meie võõrustajate jaoks eksootilised ja vaimustust tekitavad.

Eriti oli seda näha siis, kui me käisime koolides esinemas, siis oli ikka nii, et kontsert oli umbes 40 minutit, kuid pildistamisele ja autogrammide andmisele kulus pea terve tund.

Ka vabaõhukontsertidel soovisid paljud inimesed meiega koos hetke jäädvustada, ilmselt sellespärast, et sinna ei satu just iga päev teiselt poolt maakera pärit rahvakultuuri tutvustavad inimesed. Tundsi ennast heas mõttes nagu tõelised superstaarid, ei ole kindel, et selliseid hetki veel tunda saame.

Tore oli see, et meile püüti pakkuda võimalikult palju kohalikku kultuuri, millest üks ja kindlasti ootamatu, üllatav, kurb ja meelde jääv oli härjavõitlus. Euroopas on see traditsioon tänaseks vist lõppenud, kuid Mehhikos on see suure au sees ja pered koos väikeste lastega on varakult kohal. Kogu programm algas festivali kontserdiga ja tõepoolest see oli küll midagi väga omapärast, sest vaevast keegi meist enam keset härjavõitluse areeni esineb.

Maneež kajas nii, et muusikat oli pea võimatu kuulda aga rahvas rõkkas ja elas kaasa selles hoolimata. Seejärel järgnes härjavõitlus, mis oli ikka väga huvitav. See mida mehhiklased täiel rinnal nautivad ja mis on

nende kultuuri lahutamatuks osaks, on meile nii võõras ja arusaamatu, et enamus meie hulgast plaksutas mitte nagu mehhiklased toredoorile vaid härjale ja osa ei suutnud seda vaatepilti lihtsalt lõpuni vaadata. Aga elamus oli see igal juhul, mis tutvustas meile seda teistsugust maad ja laiendas silmaringi ja pani mõtlema, et meie eestlased oleme tõepoolest rahulik rahvas ja on tore, et saame ilma selliste veriste vaatamängudeta hakkama.

Kuidas elab kohalik

Ühel päeval majutati meid kohalikesse peredesse, siis saime kõik aimu, kuidas Mehhikos tegelikult elatakse ja pärast saime muljeid jagada. Mehhiklased on väga sõbralikud ja ülimalt vastutulelikud ning abivalmid. Seda kogesime oma reisi jooksul iga päev.

Peredes koheldi meid nagu kalleid külalisi ikka, tutvustati oma peret, näidati kodu ja kodukoha vaatamisväärsusi. Kes sai käia kohalikus kirikus külastada kambrit vaatamas, mida turistidele iga päev ei näidata, kellel õnnestus käsitööturul käia ja ehtsa mehhiko pontšokudumist näha, kellele jagati rahvuslikke kingitusi. Kus peres ei olnud mõnda inglise keelt oskavat sugulast või koolilast, seal aitas Google Eesti-Hispaania-Eesti sõnaraamat, hätta ei jäänud keegi ja kõik said hakkama.

Alguses pakuti meile Mehhikos ikka euroopalikke toite, kuna meie võõrustajad kartsid meie tervise pärast. Hiljem kui avaldasime soovi kohalikku toitu maitsta, siis selgus, et meie eelteadmised kohalikust toidust olid üsna puudulikud.

Läksime sööma ühte kohvikusse, kus meile kohalikku suppi ja tortillasid pakuti.

Järjest hakati ikka erinevaid asju lauale tooma ja meie hakkasime ka järjest sööma. Need, kellele toodi kanapuljong pistisid selle kohe nahka. Ütlesid, et natuke maitsetu aga... Suur oli meie üllatus, kui siis toodi maisileivad ja veel igasugust kraami (kapsast, hakitud sibulat, kaktusevilju, laimi, rohelist ja punast tsillit jne). Tegime sellest ülejäänud kraamist endale siis nende maisileibade peale salatit ja imestasime milks meid nii imelikult vaadatakse ja mitte ainult ettekandjad.

Ümbrust uurides ja teistes laudadesse piludes selgus, et kogu see kraam, mis järjest lauale toodi oli mõeldud hoopis suppi sisse panemiseks.

No järgmine kord olime sootuks targemad ja saime aru, et see kohalik supp, kui sinna ikka kõik see kraam, mis ette nähtud, ka sisse panna, on päris hea. Eriti mõnus oli see, et tsillit sai ikka ise panna, sest ilmselt me ei oleks seda kogust, mis kohalikud sinna toidu sisse uhasid lihtsalt üle elanud.

Kohaliku toiduga harjusime kiiresti, õppisime peagi oma toite meile sobivalt kokku panema ja võrtsitama, kuigi peab ütleva, et maisileivaga me vist keegi lõplikult ära ei harjunudki, ikka tekkis mõte, et kui oleks valida, siis eelistaks ikka oma kodust musta leiba. Meie Tšiili sõbrad pakkusid meile ka Sapulinat — mingi kohalik küpsetatud mardikas. Enamus meist proovis ära ja maitset polnud viga, maitset umbes nagu meie kuivatatud peipsi tint ja oli päris huvitav soolane suutäis, mis jättis ikka päris ereda mulje. Kuigi enamusel meie hulgast see kohaliku toidu seedimine siiski ilma probleemideta ei läinud, hoolitseti meie eest hästi ja toit oli maitsev.

Järgneb

Terve rongkäigu teekond olid «palistatud» Estonia, Estonia hüüdvate ja Eesti lippe lehvitatavate koolilastega.

Nende esituses oli midagi nii ürgset ja tabamatut, et see mõjus täiesti loomulikult ja lausa lummavalt.

Venetsueela ja Mehhiko tantsud olid ülikiired ja temperamentsed. Fotod: Eidi Leht

Kui ma oleksin suur

Kui ma oleksin suur, ei läheks ma magama kell 9, vaid siis kui ma ise tahan. Kui ma oleksin suur, ei peaks ma igal õhtul jalgu ja hambaid pesema. Vaataksin telekast seda, mida ma ise tahaksin ja ükskõik mis kell. Kui ma suur oleksin ei peaks ma käima mitte koolis, vaid tööl. Mul oleks suurem vastutus ja ma peaksin iga päev tööl käima ja ma ei saaks tööle minemata jätta. Aga sellel oleksid ka omad plussid.

See millest ma praegu kirjutasin, see on päris elu, aga minu maailmas on kõik teisiti. Kui ma oma maailmas suur oleksin, siis oleksid mul lapsed, siis oleksid mul lapsed, kes mind teenindavad ja ma ei peaks midagi tegema.

Ühel päeval, kui ma nii enne magama jäämist mõtlesin ja magama jäin, nägin ma kummalist und ning sellest ma teile kohe räägin. Ma ei tea nüüd kas see juhtus päriselt või ilmsi?

Ma olin oma toas ning hakkasin ennast riidesse panema, kui äkki seisis minu ees korv lapsega. Võtsin korvi kätte ning läksin peegli ette ning ma olin suur. Äkki kuulsin lapse nuttu ja läksin vaatama. Ma leidsin veel kaks last, kes nutsid ning järsku hakkas nutma kolmas kes senini vait oli olnud. Mul oli selline tunne, et mu pea lõhkeb. Järsku helises telefon, ma võtsin selle vastu ning sealt kostis mulle vastu hääl, kes ütles: «Jälle jäid sa tööle hiljaks. Tule ruttu kohale.»

Siis ma ärkasin ema raputamise peale üles ning ma kallistasin teda täiest jõust ning kui mu ema oli toast väljunud, mõtlesin ma, et nüüd ei taha ma enam kunagi suureks saada.

Võtke ka teie sellest õppust ning ärge tahtke suureks saada. Sest väike olla on palju, palju — parem, päriselt!

R.S., Vormsi kooli õpilane

TEATED

JUMALATEENISTUS JA KOOSOLEK

2. veebruaril kell 11 toimub koguduse majas jumalateenistus. Teenib praost Tiit Salumäe. Järgneb koguduse täiskogu koosolek koguduse juhtorganite valimisega.

KOOLITUS

16. veebruaril algusega kell 9 toimub Vormsi koolimajas kõigile huvilistele koolitus «Elu, aeg, kvaliteet». Registreeruda saab valla kodulehel või Veikko@vormsi.ee

VABARIIGI AASTAPÄEVA TÄHISTAMINE

Pidulik kogunemine Vabadussõja mälestussamba juures toimub 24. veebruaril kell 11.30. Toimub pidulik lillede asetamine mälestussambale, sõnavõttud ja laulame ühiselt Eesti Vabariigi hümn.

Kella 12-ks liigutakse seltsimajja, kuhu on kaetud kohvilaud. Külaliseks on sotsioloog Juhan Kivirähk. Eeskavaga esinevad Vormsi lapsed.

RISTSÕNALAHENDAJATELE

Edaspidi hakkab ristsõna ilmuma üle ühe kuu, kuid seejuures on ka hea uudis. Nimelt ristsõna õigesti lahendanute vahel loosime iga kord välja auhinna, milleks on tasuta praamipilet ühele reisijale liinil Rohuküla-Sviby. Fortuunaks on AS Kihnu veeteed esindaja. Loosis osalemiseks tuleb oma ristsõnavastus koos nime ja kontaktandmetega toimetada Vormsi raamatukogusse. Samuti võib saata elektrooniliselt raamatukogu e-posti aadressil raamatukogu@vormsi.ee

Head nuputamist juba järgmises lehes! *Riina Kaabel, ajalehe toimetaja*

Kultuurinõukogu baas- ja projektitoetustest

Kultuurinõukogu toetab projekte järgmistes valdkondades:

- eestirootsi kultuuri säilitamine ja arendamine, identiteedi hoidmine
- mitmesugused Eestis läbiiviidavad avalikud eestirootsi kultuuriüritused
- regionaalse eestirootsi kultuurielu arendamisele suunatud üritused
- eestirootsi kunstikäsitöö
- koolituste korraldamine, täiendõpe eesti-rootsi teemadel
- rootsi keele ja eestirootsi kultuuri alaste õppematerjalide publitseerimine
- eestirootslust kajastavate uuringute ja ülevaadete publitseerimine.

Projektitoetuste taotlusvoor ühingu-tele, organisatsioonidele ja ka eraisikutele eestirootsi kultuurialaste ühisprojektide raames lõpeb 1. märtsil 2013.

Lisainfot saab leida Kultuurinõukogu kodulehelt www.eestirootslane.ee

Vana vallamaja, ligemale 100 aastat tagasi

Täna sel päeval külakeskus, värske ja uues kuues. Foto: Marge Tiik

Koli on teie suurim vaenlane

VAHENDAS EIDI LEHT

Alustada on lihtne: va-
bastage end kolist. Ko-
list, mis takistab uusi
võimalusi teie ellu tule-
mast, pärsib teie arengut
ja hoiab teid vanas ning
mittevajalikus kinni.

Koli on need asjad ja olukor-
rad, mida te ei vaja ega armas-
ta. Näiteks ebameeldivad suhted,
mis on enamasti tingitud
kohusetundest või üldsuse ar-
vamusest. Samuti pooleliole-
vad ja lõpetamata käsitööd,
katkised või määrduvad ese-
med, aga ka kitsaks jäänud
teksapüksid. Ka soovimatud
kingid, mida hoiate igaks ju-
huks alles ja toote välja siis,
kui kinkija tuleb külla.

Asjad, mida arvate, et
võib ühel päeval vaja minna,
kuigi oma südames teate, et
neid ei lähe kunagi vaja.

Jõulukaardid ja kirjad
inimestelt, keda te ei mäleta.
Tühjad lillepotid, mille sisu

on surnud. Retseptikogud
toitudele, mida te kunagi ei
valmista. Osaliselt kasutatud
vanad kosmeetikavahendid ja
kehtivuse kaotanud ravimid.
Kuhjatud ajakirjad ja ajale-
hed, mida enam kunagi ei loe-
ta. Paarilista jäänud sokid ja
ärakantud jalanõud.

Kui kodus on vähe ruumi,
siis kaaluge võimalust üürida
kelleltki hoiuruum (kelder,
panipaik). Ka see panipaik,
mis asub kodust kaugel, omab
mõju meie energiale. Läbi-
mõeldud hoiustamine on hea
energia alus. Panipaika tuleb
vähemalt kaks korda aastas
korrastada. Kelder sümboli-
seerib alateadvust ja lahen-
damata minevikuprobleeme.
Vaadake, mida te oma keldris
hoiate. Korrastamata keldris-
se armastab koguneda rois-
kuv energia. Kui mõte keldri
puhastamisest tekitab teis
soovi ära minna, siis on viima-
ne aeg koristustöödega pihta
hakata. Kõrvaldage koli, mis
blokeerib energia liikumist.

Ära lase oma kodus sellist kaost tekkida. Foto: internet

Kui tunnete end rusutuna
ja koormatuna, siis vaadake
pööningule. Miski lasub pea
kohal ja painab. Tihti asuvad
pööningul emotsionaalset
laadi esemed. Korrastage pöö-
ning. Sama kehtib ka kodus
lae piiril olevate kappide ja
panipaikade kohta.

Prahl autos on halb mõju
teie energiale. Kui tahavaa-
tepeegli külge riputada mõni
helkiv ese, siis lükkab see
tagasi kõik väljast tuleva ne-

gatiivsuse. Võib kasutada ka
kaitsvat või õnnistavat süm-
bolit. Mõelge missugust teksti
või logot te oma autol hoiate,
siis vastavalt sellele peate ka
käituma. Kui kodu on kaua
õhutamata, aeglustub energia
ja muutub uniseks. Juba 15
minutit õhutamist kiirendab
energia liikumist ruumis pii-
saval. Parim aeg õhutamiseks
on 23.00—01.00.

Allikas: internet

Oli kord kohvikklubi Herby

MALLE HOKKONEN

Tants ja laul on eesti rahva tegemisi saatnud aegade al-
gest peale: vahelduvalt kirikus, kõrtsis, seltsimajas, resto-
ranis, kohvikus. Nüüd moodsa nimega pubis ja trahteris.

Soov üheskoos kogeda lõbusat huvitavat lõõgastust laulu ja män-
gu läbi, moodustasid Vormsi innukad ja tegusad viitsijad kultuuri-
huvilised 1980-te keskel kohvikklubi. Väikese konkursi ja lühikes-
te läbirääkimiste järel sai kohvikklubi nimeks Herby.

Tollel jahedal oktoobrikuul vedas kultuurimaja tegemisi Förby
mees Uno Saarna. Tema koondas endale usaldusliku meeskonna,
kes töötas välja põhikirja, eeskirja, taotlesid tegevusloa, müügi-
loa — kõik vajaliku tegevuse kombekoodeksi tarvis. Toimekad te-
gijad selles grupis olid Ellen Järv, Gerda Piirsalu — nemad korral-
dasid finantsolustikku. Tolleaja kaupluse töötajad Meeli Sarapuu
ja Tiina Kaljumäe tegevushaardesse kuulus majandus- ja kau-
banduskorraldus. Tugev käsi oli Valvi Sarapuu, Oivo Urv. Mõned
sehkendused ja kohustused sai kirjutise autor, Malle Hokkonen.
Väärika klubi presidendiks valiti Oivo Urv.

Uuendusmeelne klubi Herby avas ukse 4. oktoobril 1986.
aastal kultuurimajas. Üle baarileti särasid tagasihoidlikud veini-
pudelid, maitsvad suupisted, meeldiv baaridaam, mahe muusika.
Suupisted valmistasime/küpsetasime enamjaolt ise, lisaks korral-
das majandus-kaubandusorganisaator küpsist-kooki mandrilt.

Külaline, kellel kütkestav reisijutt või töökogemus klubilistele
pajatada, oli kohal alati.

Näitleja Ellu Puudist sai
esimeseks klubiõhtu küla-
liseks. Populaarne näitleja,
Förby küla elanik. Tema
meisterlik porgandi- ja reba-
sehääl multifilmidest, tema
rollid filmides ja raadioteat-
ris kutsusid huviga kuulama.
Ellu Puudist seipitses Vormsi
teemalise luuletuse, millele
hiljem allakirjutanu viisistas
ning pikalt püsis nimetatud
laul naisansambli repertuaa-
ris.

Maruline tants, lustakad
seltskonnamängud, vikto-
riin — kõik sobis lõõgasta-
valt igasse klubiõhtusse ning
osalejatest puudus ei olnud.

Astusime samm-sammult edasi. Mõne aja möödudes avasime
laupäevaklubi lastele.

Ellu Puudist oli kohvikklubi Herby esimene klubiõhtu külaline. Foto: erakogu